

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансів

Допущено до захисту

Завідувач кафедри

“ ___ ” _____ 20__ р.

ВИПУСКНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності «Фінанси та кредит»

за темою:

"Місцеві бюджети в ринкових умовах"

Виконавець

Студентка центру вечірньої форми
навчання

Ситник Анастасія Юріївна

_____
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник

д.е.н., доцент

_____
(науковий ступінь, вчене звання)

Волохова І.С.

_____
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Одеса, 2018

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ	7
1.1 Соціально-економічна сутність місцевих бюджетів	7
1.2 Механізм формування місцевих бюджетів України	12
1.3 Зарубіжний досвід функціонування місцевих бюджетів	19
РОЗДІЛ 2. МІСЦЕВІ БЮДЖЕТИ ТА МІЖБЮДЖЕТНІ ВІДНОСИНИ В УКРАЇНІ	29
2.1. Динаміка та проблеми формування видаткової частини місцевих бюджетів	29
2.2. Основні тенденції формування доходів місцевих бюджетів України	38
2.3. Чинна система організації міжбюджетних відносин та її недоліки	50
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ В УМОВАХ РИНКОВОГО ГОСПОДАРЮВАННЯ	55
3.1. Напрями збільшення ефективності використання коштів місцевих бюджетів	55
3.2. Шляхи зміцнення дохідної частини місцевих бюджетів	61
3.3. Удосконалення системи фінансового вирівнювання територій в Україні	67
ВИСНОВКИ	75
СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ	80
ДОДАТКИ	88

ВСТУП

Місцевим бюджетам як основній фінансовій базі органів місцевого самоврядування належить особливе місце в бюджетній системі нашої держави. Важлива роль відводиться місцевим бюджетам і у соціально-економічному розвитку території, адже саме з місцевих бюджетів здійснюється фінансування закладів освіти, культури, охорони здоров'я населення, засобів масової інформації; також фінансуються різноманітні молодіжні програми, видатки на упорядкування населених пунктів. З місцевих бюджетів здійснюються видатки на соціальний захист і соціальне забезпечення населення. Проте, діюча система формування місцевих бюджетів характеризується низьким рівнем фінансової автономії, зменшенням частки власних доходів та збільшенням трансфертних платежів, а також відсутністю дієвих стимулів соціально-економічного розвитку, не сприяє впровадженню ефективної державної регіональної політики, як одного з головних чинників забезпечення ринкових перетворень та подальшого розвитку економіки України. Тож, побудова дієвої моделі економіки ринкового типу вимагає теоретичного переосмислення і практичного визначення місця і ролі місцевих бюджетів, потребує нових підходів і механізмів державної політики, в чому визначається актуальність даної теми.

Разом із здобуттям незалежності перед Україною постало важливе завдання - створення власної фінансової і бюджетної систем, а в даний час - їх подальше вдосконалення. Вирішення цього завдання вимагає переосмислення природи бюджету взагалі і місцевих бюджетів зокрема, визначення їх місця і ролі в економічній системі держави, теоретичного обґрунтування процесів формування доходної бази і напрямів витрачання бюджетних коштів, сутності місцевого оподаткування і його ролі в доходах місцевих бюджетів, створення ефективної системи міжбюджетних відносин.

Проблемам формування місцевих бюджетів, підвищення ефективності використання коштів місцевих бюджетів, міжбюджетних відносин, трансфертної політики присвячено багато праць українських вчених, серед яких: Й.Бескид, С.Буковинський, О.Василик, І. Волохова, О.Кириленко, В.Кравченко, В.Краснова, І.Луніна, Ц.Огонь, В.Опарін, М.Пабат, К.Павлюк, Д.Полозенко, І.Сало, С.Слухай, Т.Токарева, В.Федосов, І.Чугунов, М.Чумаченко, С.Юрій. Вагоме місце в розробленні проблематики місцевих бюджетів займають праці російських вчених: М.Вишегородцева, А.Ігудіна, Л.Проніної, Г.Поляка, В.Родіонової, М.Романовської, В.Христенко. Становлення та розвиток фінансів місцевого самоврядування ґрунтовно досліджувалися зарубіжними авторами: Ш.Бланкартом, Дж.Б'юкененом, Д.Кінгом, Р.Масгрейвом, Ю.Немецом, У.Оутсом, П.Самуельсоном, Дж.Стігліцом, Дж.Стриком, Т.Гер-Мінасяном, Ч.Тьєбу, К.Фостером.

Мета та завдання дослідження випускної роботи є розробка сукупності теоретичних положень та практичних рекомендацій пов'язаних з формуванням місцевих бюджетів та міжбюджетних відносин в Україні.

Для досягнення поставленої мети передбачається розв'язати наступні завдання:

- визначити економічний зміст та принципи формування місцевих бюджетів;
- дослідити дію механізму формування місцевих бюджетів України;
- визначити сутність та регулювання міжбюджетних відносин;
- дослідити зарубіжний досвід формування місцевих бюджетів;
- розкрити динаміку та проблеми формування видаткової частини місцевих бюджетів, в тому числі видаткової частини бюджету м. Одеси;
- окреслити основні тенденції формування доходів місцевих бюджетів України, в тому числі бюджету м. Одеси;
- проаналізувати дієвість чинної системи організації міжбюджетних відносин та її недоліки;

- розробити напрями збільшення ефективності використання коштів місцевих бюджетів;
- обґрунтувати шляхи зміцнення дохідної частини місцевих бюджетів України;
- запропонувати пріоритетні напрямки удосконалення міжбюджетних відносин в Україні.

Об'єкт дослідження – процес формування місцевих бюджетів та міжбюджетних відносин в Україні.

Предмет дослідження – місцеві бюджети в економічній системі держави ринкового типу.

Методи дослідження. У процесі виконання випускної роботи використані: метод історичного і логічного аналізу літературних та інформаційних джерел з метою дослідження еволюції постановки проблеми, підходів та способів її розв'язання; методи економічного аналізу; метод кореляційно-регресійного аналізу; метод графічного та табличного відображення, системний підхід.

Наукова новизна полягає в розробці практичних рекомендацій щодо ефективного формування місцевих бюджетів та підвищення ефективності фінансового вирівнювання територій.

Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. В першому розділі розглядається економічний зміст та принципи формування місцевих бюджетів, механізм формування місцевих бюджетів України. Досліджено зарубіжний досвід формування місцевих бюджетів та міжбюджетних відносин. В другому розділі досліджується динаміка та проблеми формування видаткової частини місцевих бюджетів. Окреслені основні тенденції формування доходів місцевих бюджетів України. Охарактеризована чинна система фінансового вирівнювання територіальних громад. В третьому розділі обґрунтовані напрями збільшення ефективності використання коштів місцевих бюджетів,

шляхи зміцнення дохідної частини місцевих бюджетів та удосконалення міжбюджетних відносин в Україні.

Практичне значення одержаних результатів полягає в підготовці пропозицій щодо шляхів удосконалення формування місцевих бюджетів та міжбюджетних відносин в Україні. Зазначені пропозиції спрямовані на зміцнення фінансової самостійності регіонів та територіальних громад України.

Бюджетний кодекс, якими передбачити окрему норму, яка буде регламентувати порядок та умови надання субвенції місцевим бюджетам.

З метою розмежування повноважень між державними та місцевими бюджетами необхідно внести зміни до чинного Бюджетного кодексу, якими встановити, що делеговані повноваження місцевими органами влади здійснюватимуться в межах ресурсів, виділених Міністерством фінансів України на виконання делегованих повноважень.

ВИСНОВКИ

Розбудова фінансової системи України внесла суттєві новації в управління фінансовими ресурсами територіальних громад та інших об'єднань. Цьому сприяла демократизація суспільних відносин, формування громадського суспільства, що стимулювало внесення змін до системи управління на місцях. Делегування власних повноважень територіальним органам влади в здійсненні господарського, соціального, культурного будівництва супроводжувалося закріпленням за ними необхідних фінансових ресурсів.

Перед фінансовою наукою і практикою постає надзвичайно важливе завдання – розробити і впровадити якісно нові підходи до управління

бюджетними фінансовими ресурсами на рівні адміністративно-територіальних одиниць.

Науковцями ретельно опрацьовуються проблеми вдосконалення управління бюджетними коштами. Це пояснюється зростаючою роллю державних та місцевих фінансів у вирішенні соціальних та економічних завдань розвитку суспільства.

Значна частина державних фінансових ресурсів зосереджується в місцевих бюджетах, які є фундаментом бюджетної системи кожної унітарної країни. Окрім того, що місцеві бюджети – найчисельніша ланка бюджетної системи, вони відіграють важливу роль у перерозподілі валового внутрішнього продукту, фінансуванні державних видатків, передусім соціальної спрямованості.

Місцеві бюджети – це фінансова база органів місцевого самоврядування, яка є вирішальним фактором регіонального розвитку. Наявність місцевих бюджетів закріплює економічну самостійність місцевих органів самоврядування, активізує господарську діяльність, дозволяє їм розвивати інфраструктуру на підвідомчій території, розширювати економічний потенціал регіону, виявляти і використовувати резерви фінансових ресурсів, розширює можливість місцевих органів влади в більш повному задоволенні потреб населення.

Без стабільних і достатніх фінансових ресурсів не може існувати дієспроможна й ефективна місцева влада, а без неї – демократична держава.

З метою ефективного формування місцевих бюджетів та міжбюджетних відносин в Україні в контексті перетворення місцевих фінансів на ефективний інструмент соціально-економічного розвитку, першочерговими та найбільш реальними мають стати такі напрямки:

- підвищення питомої ваги місцевих бюджетів без урахування міжбюджетних трансфертів у доходах зведеного бюджету

України (тобто мається на увазі збільшення питомої ваги за рахунок випереджальних темпів зростання та розширення переліку власних і закріплених доходів місцевих бюджетів, а не за рахунок міжбюджетних трансфертів з державного бюджету);

- збільшення обсягу доходів місцевих бюджетів для забезпечення фінансовими ресурсами належного виконання делегованих державою повноважень;
- запровадження стимулів для органів місцевого самоврядування з метою нарощування доходів державного бюджету, які є джерелом перерахування дотації вирівнювання;
- внесення змін до Бюджетного кодексу України з метою розширення доходних повноважень органів місцевого самоврядування, визначення оптимального розподілу податків між рівнями бюджетів;
- удосконалення податкового законодавства, відповідно до напрямів реформування податкової системи, зокрема, удосконалення системи місцевих податків та зборів (насамперед, в частині розширення податкових повноважень органів місцевого самоврядування); вирішення питання запровадження додаткового переліку місцевих податків та віднесення його до власних доходів місцевих бюджетів;
- децентралізація видатків державного бюджету, що затверджуються для регіонів у рамках загальнодержавних програм (наприклад, по освіті, охороні здоров'я, житлово-комунальному господарству тощо) шляхом передачі їх місцевим бюджетам у вигляді субвенцій з державного бюджету або врахування при визначенні міжбюджетних трансфертів;
- удосконалення видаткових повноважень органів місцевого самоврядування (потребує перегляду і розмежування видатків між бюджетами, перегляду структури видатків місцевих

бюджетів. Насамперед необхідно включити видатки на позашкільну освіту до розрахунку обсягу трансфертів, унормування питань фінансового забезпечення новостворених закладів соціального захисту, передачу фінансування дільничних лікарень до районних бюджетів);

- визначення етапів та ступеню реалізації соціальних стандартів, пов'язаних з державним фінансуванням. Визначення обсягів фінансування соціально-культурних послуг з бюджетів усіх рівнів на основі державних стандартів надання соціальних послуг сприятиме досягненню збалансованості місцевих бюджетів та є необхідною умовою для розробки ефективних бюджетних програм на державному і місцевому рівні. Це відповідає принципам програмно цільового методу складання і виконання бюджету;
- спрощення процедур розрахунку обсягів міжбюджетних трансфертів. Заборона внесення до формули розподілу обсягу міжбюджетних трансфертів змін, що сприятиме стабільності процесу формування місцевих бюджетів;
- удосконалення порядку надання субвенцій на виконання інвестиційних проектів, передбачивши стабільну систему фінансової підтримки інвестиційної діяльності органів місцевого самоврядування на довготривалій період. Встановлення єдиних підходів і критеріїв до розподілу субвенцій між територіальними одиницями, умов, системи моніторингу та аналізу використання;
- відновлення субвенції місцевим бюджетам на будівництво, реконструкцію, ремонт автомобільних доріг комунального значення залежно від виконання прогнозних показників надходження загальнодержавних податків та зборів до державного бюджету;

- запровадження вирівнювання дохідних потенціалів регіонів. Тобто доцільно з метою активізації діяльності органів місцевого самоврядування у напрямку нарощування дохідної бази власних бюджетів проводити розрахунок прогнозного показника обсягу доходів шляхом застосування індексу відносної податкоспроможності певної адміністративно-територіальної одиниці, не виходячи із звітних даних про фактичні надходження відповідних податків та зборів до цього бюджету, а враховуючи обсяг виробленої доданої вартості відповідної території;
- створення додаткового фонду фінансових ресурсів з метою забезпечення ресурсами соціальних пілг, які встановлюються органами державної влади. Спеціальний фонд повинен мати достатні та стабільні джерела надходжень через необхідність своєчасного, та в повному обсязі, забезпечення органів місцевої влади бюджетними ресурсами з метою виконання останніми зазначених повноважень;
- відмова від жорсткого зрівнювання фінансових можливостей адміністративно-територіальних одиниць;
- збільшення питомої ваги нецільових міжбюджетних трансфертів, що вважаються більш ефективними.

Надання регіонам більших можливостей у використанні фінансових ресурсів, що акумулюються на їх території, замість перерозподілу коштів через Державний бюджет, сприятиме прискоренню ринкових перетворень, ефективнішому використанню фінансових ресурсів держави.

Політика держави повинна сприяти посиленню зацікавленості органів місцевого самоврядування в зростанні власної дохідної бази бюджетів усіх рівнів, які б могли стимулювати збільшення обсягів виробництва, валової доданої вартості, залученню інвестицій, збільшенню рівня доходів населення, зростанню соціально-економічного і культурного розвитку адміністративно-територіальних одиниць.

Місцеві бюджети здійснюють безпосередній вплив на задоволення різних потреб населення, стан та якість надання гарантованих державою послуг. Видатки місцевих бюджетів найяскравіше віддзеркалюють їхнє значення у функціонуванні місцевого господарства, утриманні об'єктів програм соціально-культурного призначення, проведенні інвестиційної політики, здійсненні соціального захисту населення, охороні навколишнього природного середовища та ін.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Алексеєнко Л. М. Пріоритетні напрями зміцнення дохідної бази місцевих бюджетів / Л. М. Алексеєнко // Наука й економіка.- 2011. - № 1. - С. 7-9
2. Алексеєв І.В. Бюджетна система України: навч. посіб. / І.В. Алексеєв, Н.Б. Ярошевич – К.: «Хай-Тек Прес», 2008. – 376 с.
3. Бадида М.П. Податкова база місцевого самоврядування.[Електроний ресурс] / М.П. Бадида.-Режим доступу: [http://www.ibser.org.ua/UserFiles/File/Legislation/Budget1/An.](http://www.ibser.org.ua/UserFiles/File/Legislation/Budget1/An)

4. Барановский Н.А. Депрессивность регионов Украины: финансовый аспект / Н.А. Барановский // Экономика и управление. – 2007. – № 2. – С. 90-91
5. Бойцун Н. Є. Адаптація європейського досвіду управління місцевими фінансами в Україні / Н. Є. Бойцун // Фінанси України. – 2015. – № 5. – С. 6 – 11.
6. Бондарук Т. Г. Обґрунтування стратегії управління фінансами місцевого самоврядування / Т. Г. Бондарук // Актуальні проблеми економіки. – 2011. – № 11. – С. 63 – 72.
7. Бондарук Т. Г. Ефективність трансфертної політики в системі міжбюджетних відносин / Т. Г. Бондарук // Актуальні проблеми економіки. – 2013. – № 5 – С. 146 – 153.
8. Бондарук Т. Г. Реформування місцевого оподаткування в Україні / Т. Г. Бондарук // Актуальні проблеми економіки. – 2008. – №6. – С. 213 – 221.
9. Близнюк О. Д., Оспіщев В. К. Фінанси: Навчальний посібник/ -К.: Знання, 2009. - 415 с.
10. Бюджет та економіка. Основні тенденції 2016 року / І. Ф. Щербина, А. Ю. Рудик, В. В. Зубенко, І. В. Самчинська ; ІБСЕД, Проект “Зміцнення місцевої бюджетної ініціативи”, USAID. – К. : ДГВПП “Зовнішторгвидав України”, 2017. – 12 с. – Режим доступу : <http://www.ibser.org.ua/>
11. Бюджетний кодекс України. Закон України від 08.07.2010 р. № 2456 – VI [Текст] / Київ: АЛЕРТА; КНТ ; ЦУЛ. – 2010. – 110 с.
12. Бюджетний моніторинг. Аналіз виконання бюджету за 2017 рік [Текст] / [І.Ф. Щербина, А.Ю. Рудик, В.В. Зубенко, І.В. Самчинська та ін.]. – К.: 2018. – 156 с. (ІБСЕД, Проект “Зміцнення місцевої фінансової ініціативи”, USAID).

13. Бюджетний моніторинг. Аналіз виконання бюджету за 2016 рік [Текст] / [І.Ф. Щербина, А.Ю. Рудик, В.В. Зубенко та ін.]. – К.: 2015. – 142 с. (ІБСЕД, Проект “Зміцнення місцевої фінансової ініціативи”, USAID).
14. Василенко Л.І.,Бабич П.С. Місцеві фінанси та фінансова незалежність / Л.І. Василенко, П.С. Бабич // Фінанси України.-2007.-№8. - С.521.
15. Волохова І.С. Проблеми диверсифікації дохідних джерел територіальних бюджетів [Текст] / І.С. Волохова // Економіст. - 2013. - № 4. - С. 17-20.
16. Волохова И.С. Проблемы поиска и диверсификации доходных источников местных бюджетов Украины [Текст] / И.С. Волохова // Новый Университет. Йошкар-Ола: 2014. - № 2.
17. Волохова І.С. Проблеми розвитку фінансової діяльності органів самоорганізації населення [Текст] / І.С. Волохова // Актуальні проблеми економіки. - №9(135). - 2012. - С. 169 - 179.
18. Волохова І.С. Проблеми розподілу видаткових повноважень між рівнями влади в Україні [Текст] / І.С. Волохова // Економіка України. - 2013. - № 8 (621). - С. 55-63.
19. Волохова І.С. Проблеми сучасного розуміння місцевих, регіональних та територіальних фінансів [Текст] / І.С. Волохова // Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки [Текст]: Вип. 28 Ч.ІІ / М-во освіти і науки України, Черкас. Держ. Технол. Ун-т. – Черкаси: ЧДТУ, 2011. - С. 166 – 171.
20. Волохова І.С. Проблеми фінансування суспільних благ за рахунок коштів територіальних бюджетів (на прикладі галузі освіти) [Текст] / І.С. Волохова // Вісник соціально-економічних досліджень. Вип. 2 (49). Ч. ІІ /ОНЕУ. - Одеса: ОНЕУ, 2013. - С. 20 - 27.
21. Волохова І.С. Проблеми функціонування цільових міжбюджетних трансфертів та шляхи їх вирішення [Текст] / І.С. Волохова // Вісник

- соціально-економічних досліджень. Вип.39 /ОДЕУ. - Одеса: ОДЕУ, 2010. - С. 206 - 211.
22. Волохова І.С. Реалізація специфічних принципів у місцевому оподаткуванні (на прикладі майнового оподаткування) [Текст] / І.С. Волохова // Економіка та держава. - 2013. - № 10. - С. 19-22.
  23. Волохова І.С. Регулюючі доходи місцевих бюджетів України [Текст] / І.С. Волохова // Вісник соціально-економічних досліджень. Вип.31 /ОДЕУ. - Одеса: ОДЕУ, 2008. - С. 42-48.
  24. Волохова І.С. Регулюючі доходи: перспективи відновлення в Україні [Текст] / І.С. Волохова // Матеріали I Международной научно-практической конференции "Наука и технологии: шаг в будущее - "2006". Том 18. Экономические науки. - Белгород: Роснаука, 2006. - С. 50-53.
  25. Волохова І.С. Розподіл видаткових повноважень між рівнями влади: концептуальні підходи до реформування [Текст] / І.С. Волохова // Регіональна економіка. - 2013. - № 2 (68). - С. 98-105.
  26. Волохова І.С. Соціальна мобілізація й ефективність фінансової діяльності органів місцевого самоврядування [Текст] / І.С. Волохова // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. - Бердянськ: БУМБ, 2012. - С. 127 - 131.
  27. Ворона П. В. Механізми впливу органів місцевого самоврядування на соціально-економічний розвиток регіону / П. В. Ворона // Теорія та практика державного управління. – 2009. - №2. – С. 7-14.
  28. Гончаренко І. В. Ретроспектива формування сільських територій регіонів України / І.В. Гончаренко // Регіональна економіка. – 2008. – №3. – С. 204–209
  29. Дем'яненко Т.В. Правове регулювання бюджетних повноважень як категорії фінансової діяльності органів місцевого самоврядування України / Т.В. Дем'яненко // Підприємництво, господарство і право. - 2010. - №1. - С. 48-52.

30. Дем'янишин, В. Проблеми сутності та складу видатків місцевих бюджетів [Текст] / Василь Дем'янишин, Антоніна Тулюлюк // Світ фінансів. – 2013. – Вип. 3(16). – С. 135–144.
31. Державний комітет статистики України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
32. Деркач М.І. Фіскальна децентралізація як фактор забезпечення сталого розвитку України / М.І. Деркач // Фінанси України. – 2011. - № 2. – С. 56 – 63.
33. Звєряков М. І. Теоретична парадигма сталого розвитку та українські реалії / М. І. Звєряков // Економіка України. – 2018. – №10. – С. 10-31.
34. Диверсифікація доходів місцевих бюджетів [Текст]: монографія / [Луніна І.О., Кириленко О.П., Лучка А.В. та ін.]; за ред. д-ра екон. наук І. О. Луніної; НАН України; Ін-т екон. та прогноз. - К., 2010. - 320 с.
35. Європейська хартія місцевого самоврядування. Ратифікована Законом України № 452/97 – ВР від 15 лип. 1997 р. – К. : М-во закордонних справ України, 1997. – 10 с
36. Єфремова І.Г. Децентралізація влади: шлях до самостійності місцевих бюджетів / І.Г. Єфремова // Підприємництво, господарство і право. - 2009. - №9.-С.25-28.
37. Желібо Є.П., Заверуха Н.М., Зацарний В.В. Безпека життєдіяльності. - Л.: 2005.
38. Зайчикова В. В. Фінансова регіональна політика держави / В. В. Зайчикова // Фінанси України. – 2007. – № 6. – С. 29 – 35.
39. Зайчикова В. В. Місцеві фінанси України та європейських країн / В. В. Зайчикова. – К.: НДФІ, 2007. – 299 с.
40. Ільяшенко В.А. Розвиток місцевого самоврядування в зарубіжних країнах / В.А. Ільяшенко // Держава та регіони. - 2010. - №3.– С. 48-54.
41. Інститут бюджету та соціально-економічних досліджень : [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://www.ibser.org.ua/UserFiles/File/Legislation /Budget1/An>

42. Катасонова О.М. Актуальні проблеми формування дохідної частини місцевих бюджетів / О.М. Катасонова // Економічний простір.- 2008. - № 12. - С. 114-118
43. Кізіма Т.О. Соціальні трансферти як джерело доходів домашніх господарств: проблемно-теоретичні аспекти/ Т. О. Кізіма// Економіка та держава. – 2009. – №4. – С. 46 – 49.
44. Кириленко О.П. Зміцнення дохідної бази місцевих бюджетів / О.П. Кириленко //Фінанси України.– 2006.–№ 9.- с.57,67.
45. Кліяненко Б. Використання моделі німецького бюджетного федералізму в Україні / Б. Кліяненко, С. Гречана // Економіка України. – 2008. – № 4. – С. 48 – 57.
46. Климчук С.В., Вожжов А.П., Колодій С.Ю., Корчинский В.Е., Бондарь А.П., и др. Финансово - кредитный механизм обеспечения развития региона [Текст]: монография. - Симферополь : ООО "ДиАйПи", 2010 - 375 с.
47. Когут І. А. Стан фінансового забезпечення місцевих бюджетів Запорізької області / І. А. Когут // Наука та економіка. – 2009. – № 3. – С. 50 –56.
48. Корчинський В. Є. Дослідження залежності між рівнем середньої заробітної плати у регіонах України та фінансовими ресурсами місцевих бюджетів / В. Є. Корчинський, С. Ю. Колодій // Актуальні проблеми економіки. – 2008. - №1. – С. 177-185.
49. Криниця С.О. Зміцнення фінансової бази місцевого та регіонального самоврядування / С.О. Криниця // Фінанси України.-2008.-№2.- с.387.
50. Кудряшов В.П. Критерії ефективності витрачання бюджетних коштів.- [Електроний ресурс].-Режим доступу: http://libfree.com/130445960_finansikriteriyi_efektivnosti_vitrachannya_by_udzhetnih_koshtiv.html
51. Легкоступ І.І. Стан та проблематика міжбюджетних відносин в Україні / І. І. Легкоступ// Економіка та держава. – 2010. – №4. – С. 55 – 58.

52. Музика-Стефанчук О. Декілька нарисів про місцеві бюджети в зарубіжних країнах / О. Музика-Стефанчук // Науковий вісник Академії муніципального управління : зб. наук. праць. – К., 2010. - № 1.
53. Музика-Стефанчук О. А. Міжбюджетні відносини та міжбюджетні трансфери: світовий досвід / О. А. Музика-Стефанчук // Фінансово-правова основа місцевого самоврядування в зарубіжних країнах. – К. : Правова єдність, 2009. – С. 98.
54. Нехайчук Д.В. Формування механізму фінансового забезпечення сталого розвитку регіону: теорія, методологія, практика [Текст]: монографія. / Д.В. Нехайчук. - Сімферополь: Тарпан. - 2011. - 475 с.
55. Проблеми формування і виконання місцевих бюджетів.-[Електронний ресурс].-Режим доступу:
http://otherreferats.allbest.ru/finance/00133959_0.html
56. Прядко В. В. Проблеми формування дохідної частини місцевих бюджетів / В. В. Прядко // Актуальні проблеми економіки №12(126), 2011 р., с.238 - 247
57. Про місцеве самоврядування в Україні: закон України від 21.05.1997р. № 280/97-ВР / Верховна Рада України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=280%2F97-%E2%F0>
58. Річна фінансова звітність про виконання Державного, місцевих, зведеного бюджетів України за 2010–2017 рр. Офіційний сайт Комітету Верховної Ради України з питань бюджету. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://budget.rada.gov.ua>.
59. Радіонов Ю. Актуальні проблеми розвитку міжбюджетних відносин / Ю. Радіонов // Економіка України. – 2011. – №5. – С. 54 – 64.
60. Сенюк Г.А. Актуальні проблеми державного управління в системі соціального та економічного розвитку українського суспільства .- 143.148.-Режим доступу:
www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Apdup/2011_2/2-5-23.pdf

61. Слухай С. В., Здерка Н. Я. Формування доходів місцевих бюджетів у контексті трансформації податкової системи / С. В. Слухай, Н. Я. Здерка // Фінанси України. – 2006. – №5. – С. 12 – 20.
62. Слухай С. В. Удосконалення формування доходів місцевих бюджетів в Україні / С. В. Слухай, О. В. Гончаренко // Фінанси України. – 2007. – №8. – С. 63 – 72.
63. Старостенко Н. Методичні підходи до оцінки фінансової стійкості бюджету міста / Н. Старостенко // Економіка України. – 2005. - №9. – С. 38-47.
64. Стефанюк І.Б. Актуальні аспекти міжбюджетних відносин у світлі нової редакції Бюджетного кодексу України / І.Б. Стефанюк, Н.Е. Крисюк // Фінанси України. – 2011. - № 2. – С. 86 – 96
65. Сунцова О.О. Місцеві фінанси: навч. посібн. / О.О. Сунцова. – К. : Центр навч. Літ-ри, 2005.– с.131.
66. Теорія фінансів: навчальний посібник / П. М. Леоненко, П. І. Юхименко, А. А. Ільєнко та інші; за ред О. Д. Василика. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 480 с.
67. Тимченко О. М. Оптимізація структури доходів бюджету: застосування рейтингової оцінки / О. М. Тимченко, Ю. В. Сибірянська // Фінанси України. – 2008. – № 7. – С. 17– 27.
68. Тропіна В. Б. Бюджетне забезпечення соціальної функції держави в Україні / В. Б. Тропіна // Фінанси України. – 2008. – № 5. – С. 15 – 31.
69. Футало Т. В. Місцевий бюджет та його роль в умовах демократизації суспільства / Т. В. Футало // Вісник Запорізького національного університету. – 2010. – № 4. – С. 278–283
70. Шевчук, Н.Ю. Структура видатків місцевих бюджетів України та особливості їх побудови [Текст] / Н.Ю. Шевчук // Актуальні проблеми економіки. – 2008. – № 5(83). – С. 202–207.

71. Юшко С.В. Спрощена система оподаткування для фізичних осіб – підприємців: історія й перспективи застосування / С.В. Юшко // Фінанси України. – 2011. - № 4. – С. 38 - 47.
72. Ядранський Д. М. Економічний механізм управління розвитком потенціалу регіону / Д. М. Ядранський // Економіка і регіон. – 2006. – № 1 (8). – С. 7 – 9.